

Σμύρνη, Νέα Σμύρνη

Ομιλία της Καλλιόπης Κολιοπούλου Γρίβα, μέλος του Δημοτικού Συμβουλίου Ν. Σμύρνης στην Πύλη Αμμοχώστου στις 3 Μαρτίου 1986.

Αγαπητοί μου φίλοι,

Νοιώθω πραγματικά πολύ χαρούμενη που βρίσκομαι κοντά σας, και ευχαριστώ τον Πρόεδρο Κύριο Πέτσα και τους συνεργάτες του στην ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΘΡΕΑ, για την πρόσκληση που μου έκαναν.

Με τη βασανισμένη σας πατρίδα και εσάς, έχω μια ιδιαίτερη συγγένεια. Γιατί από το ίδιο θάρβαρο χέρι ξερριζοθήκαμε από τις αγαπημένες μας πατρίδες και οι ίδιοι πόθοι και καύμοί μας ακολουθούν όπου και αν πάμε.

Μια μόνο διαφορά υπάρχει, ότι εσείς πολύ κοντά όχι μόνο στον σκλαβωμένο σας τόπο, αλλά και στην ποθητή επιστροφή σ' αυτόν, που το ευχόμαστε από καρδιά.

Οι Μικρασιάτες όμως στερήθηκαν, ίσως, για πάντα αυτή τη χαρά. Και λέω, ίσως, γιατί ποτέ δεν θέλουμε να πιστέψουμε ότι χάθηκαν για πάντα οι ελπίδες του γυρισμού.

Η νοσταλγία για τη στέρηση των πατρίδων μας δημιούργησε την ανάγκη να τις προβάλλουμε με κάθε τρόπο και να προσπαθούμε να κρατήσουμε αθάνατη τη μνήμη τους.

Στη μάνα γη Ελλάδα οι ξερριζομένοι Μικρασιάτες ξαναζωντάνεψαν τις αγαπημένες τους πατρίδες και ζητούν να τις γνωρίσουν όλοι. Γιατί είναι το γέννημα μιας νέας πατρίδας από τον πόνο μιας παλιάς. Αυτός είναι ο λόγος που κι εγώ σαν αποκομένο κλωνάρι από την πατρίδα μου ΣΜΥΡΝΗ διάλεξα να σας μιλήσω γι αυτήν και την συνέχειά της, που είναι η ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ. Κι ακόμη γιατί όταν στο σπίτι μας δεχτούμε έναν επισκέπτη και θέλουμε να τον κάνουμε φίλο, φυσικό είναι να επιδιώξουμε να μάθουμε, εκτός από τα προσωπικά του ενδιαφέροντα και τον τόπο που ζει και κινείται. Αυτό θα μας βοηθήσει να τον γνωρίσουμε καλύτερα και να τον αγαπήσουμε.

Σήμερα στην όμορφη εκδήλωσή σας, ήρ-

θαν φίλοι μέχρι πριν λίγο καιρό άγνωστοι, που με πολύ αγάπη δεχθήκατε και που την ίδια αγάπη σας προσφέρουν και αυτοί.

Ξεκίνησαν από μια γωνιά της Ελλάδας που είναι ριζομένη. Η ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ.

Ήρθαν με μόνο σκοπό να βρεθούν κοντά σας και να πάρουν μέρος στη χαρά της γιορτής σας.

Θέλετε να με ακολουθήσετε νοερά, να τριγυρίσουμε στους όμορφους δρόμους και τις Πλατείες της Νέας Σμύρνης, για να γνωρίσετε την πόλη που δημιούργησε η νοσταλγία και ο πόνος των ξερριζομένων, ακούγοντας συνάμα τις δυσκολίες της ζωής της, μα προ πάντων της δημιουργίας της;

Πριν όμως αρχίσουμε το όμορφο αυτό οδοιπορικό μας στη Νέα Σμύρνη, πρέπει, σαν ιερό καθήκον, η μνήμη να στραφεί στη μάνα που γέννησε μια τέτοια κόρη. Στην πανέμορφη ΣΜΥΡΝΗ, που τα βάσανα της ζωής της μοιάζουν τόσο πολύ, με της δικιάς σας πατρίδας ΚΥΠΡΟΥ, γιατί είναι από τον ίδιο εχθρό.

Θα ανασκαλέσω τις μνήμες για να βρω τις σκεπασμένες από τις στάχτες του χρόνου εικόνες, που θα ζωντανέψουν, όσο γίνεται περισσότερο τα γεγονότα.

Τις εικόνες που κράτησαν, σαν ιερά, οι γονείς, αδέρφια, συμπατριώτες, για να μας τις παραδώσουν.

Η Σμύρνη ήταν μια από τις όμορφότερες Ελληνικές πόλεις της Μ. Ασίας, χτισμένη στον κόλπο του Ερμαίου, σε μια παραλία πάνω από τρεις χιλιάδες μέτρα. Μέχρι το Σεπτέμβρη του 1922, που έγινε η καταστροφή, ήταν το καλύτερο λιμάνι της Μ. Ασίας. Στη θουνοκορφή του Πάγου, που βρίσκεται στα νότια, σώζονται ερείπια αρχαίας ακρόπολης και ίχνη από την παλιά πόλη.

Όπως μας λέει η παράδοση, η ΣΜΥΡΝΗ χτίστηκε από τον Θησέα, στους μυθικούς χρόνους και το όνομά της πήρε από την Α-

μαζόνα ΣΜΥΡΝΑ, που την είχε κατακτήσει και βασίλευσε σ' αυτή. Είναι από τις επτά πόλεις που διεκδικούν την πατρότητα του ΟΜΗΡΟΥ, αλλά με τις περισσότερες πιθανότητες.

Ο πολιτισμός της ήκμασε ιδιαίτερα κατά την Ρωμαϊκή εποχή και έγινε σημαντικό πνευματικό και εμπορικό κέντρο.

Την ακμή της διέκοψε στα 378 μ.Χ. ο μεγάλος σεισμός που την κατέστρεψε εντελώς. Ξαναχτίστηκε όμως από τον Αυτοκράτορα Μάρκο Αυρηλίο και στην Βυζαντινή περίοδο εμφανίζεται πάλι με την ίδια ακμή.

Στις αρχές του δεκάτου τέταρτου αιώνα την κατέλαβαν οι Τούρκοι που αργότερα διώχτηκαν από τους Ιππότες της Ρόδου. Όσοι στα 1402 ο φοβερός Ταμερλάνος με ύπουλο τρόπο, την κατακτά.

Πολυκύμαντη η ιστορία της πανέμορφης ΣΜΥΡΝΗΣ, όπως και όλης της Μ. Ασίας.

Φοβερά πολεμικά γεγονότα σημάδεψαν τη ζωή του Λαού της. Όπως ήταν οι σφαγές του 1770, που έγιναν από τους Τούρκους για να εκδικηθούν την καταστροφή του στόλου τους, από τους Ρώσους.

Λίγα χρόνια αργότερα, νέες σφαγές από τους φοβερούς Γενιτσάρους. Το πασίγνωστο τραγικό Ρεμπελιό της Σμύρνης. Δε σταμάτησαν όμως μέχρι εκεί. Δε σταμάτησαν ποτέ. Προ πάντων όταν άρχισε ο αγώνας του 1821 για τη λευτεριά.

Μα, ότι κι αν έκαναν, ποτέ δεν πίστεψαν οι Έλληνες πως η ΣΜΥΡΝΗ έπαψε να είναι Ελληνική. Όσο κι αν ένοιωθαν τη μαύρη σκιά του κατακτητή Τούρκου επάνω τους. Όχι μόνο οι κάτοικοι νοιώθανε έτσι, αλλά και κάθε ξένος που ερχόταν σαν επισκέπτης, είχε την αίσθηση ότι θρικούσαν σε Ελληνική πόλη.

Αφού η μόνη, σχεδόν γλώσσα που άκουγε ήταν η Ελληνική και τους μόνους ξένους που συναντούσε ήταν Έλληνες.

Οι Σμυρνιοί θαλμένοι σε όλα τα επαγγέλματα, από το κατώτερο μέχρι το ανώτερο, είχαν δημιουργήσει ένα πανίσχυρο δεσμό πατριωτισμού, με ένα και μοναδικό σκοπό, την Εθνική Ενότητα.

Σ αυτή την ιερή ιδέα δεν χωρούσε τίποτα άλλο. Ενωμένοι εργάζονταν με το ίδιο πνεύμα και την ίδια αυταπάρνηση. Με ένα αίσθημα ισότητας που τους αφομοίωνε. Οι ίδιοι οι Τούρκοι αναγνώριζαν την αδιάσπαστη Ελληνικότητα της Σμύρνης, αφού την ονόμαζαν «Γκιαούρ Ιζμύρ».

Πράγματι ήταν γι αυτούς «Άπιστη Σμύρνη», αφού ήταν Ελληνική.

Άλλωστε το μολογούν και τα νούμερα που είναι αδιάψευστοι μάρτυρες και λένε ό,τι στις παραμονές του πρώτου Παγκόσμιου πόλεμου το σύνολο των κατοίκων της Σμύρνης ήταν 350 χιλιάδες, απ αυτούς οι 200 χιλιάδες ήταν Έλληνες και μόνο 50 χιλιάδες Τούρκοι και οι ρέστοι Αρμένιοι, Εβραίοι και διάφοροι άλλοι Ευρωπαίοι.

Μα, μόνο τα νούμερα το μολογούσαν;

Το βροντοφώναζε η πνευματική και γλωσσική κυριαρχία τους.

Αφού φανταστήτε Τουρκικές εφημερίδες κυκλοφορούσαν με Ελληνικούς τίτλους.

Η Εθνική επέτειος εορτάζονταν στη Σμύρνη όπως και στην Αθήνα, δίχως κανένα περιορισμό.

Δεν τολμούσαν, όχι πως δεν ήθελαν, οι Τούρκοι, να κόψουν όλα τούτα, που φούντωναν τον πατριωτισμό των Ελλήνων και αναπτέρωναν τις ελπίδες τους για λευτεριά. Μα πως να καταφέρουν να σταματήσουν τα αισθήματα ενός Λαού τόσο πνευματικά ανεπτυγμένου; Αυτοί οι άξεστοι, οι αμόρφωτοι και καθ ολοκληρία καθυστερημένοι;

Μπορούσαν ποτέ να παλέψουν πνευματικά με ένα Λαό που στον τόπο του είχε ριζώσει, πριν από πάρα πολλά χρόνια, μια Σχολή όπως η ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ;

Ποια ήταν η Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης; Και ποιο το έργο της; Μας το λένε αυτά και μόνο:

Πως εκτός από το Ξακουστό Γυμνάσιο της, το Εμπορικό Τμήμα και τα πέντε παραρτήματα, με τις χιλιάδες μαθητές, διατηρούσε Βιβλιοθήκη με 50 χιλιάδες και πλέον τόμους. Οι περισσότεροι απ αυτούς σπάνιοι, κι ακόμη πολλούς ανέκδοτους κώδικες και εκατοντάδες χειρόγραφα.

Παράλληλα είχε Αρχαιολογικό Μουσείο, με σπάνια έργα τέχνης μεγάλης αξίας, και σπάνιο για την εποχή εκείνη Αστεροσκοπείο. Μήπως, όμως, ήταν μόνο αυτή η θαυμάσια Σχολή που πλούτιζε πνευματικά τη Σμύρνη;

Και άλλα, αν όχι ισάξια, αλλά πολύ αξιόλογα Σχολεία, λειτουργούσαν με θαυμαστά αποτελέσματα. Όπως ήταν το Κεντρικό Παρθεναγωγείο, το Ομοίρειο, το Αρώνειο και άλλα.

Σημαντικό ρόλο έπαιξε πάντα στην πατρίδα Σμύρνη, η εκκλησία.

Ήταν η ψυχή, το πνεύμα, ο εποπτεύων νους σε όλη τη Μ. Ασία.

Η εκκλησία μαζί με το πλήθος των ευεργετών, εξασφάλιζαν τους πόρους για να λειτουργούν τα Σχολεία και τα Φιλανθρωπικά Ιδρύματα, που δεν ήταν λίγα.

Αυτή ήταν, περίπου η ζωή στη Σμύρνη μέχρι τα 1919, όπου ένα Μαγιάτικο πρωινό, Ελληνικά καράβια, με στρατό από την Ελλάδα, ήρθαν να σπάσουν τα δεσμά της σκλαβιάς της.

Το όνειρο που έκαναν οι σκλαβωμένοι, χρόνια και χρόνια, γινότανε πραγματικότητα.

Πανηγυρίζει ο κόσμος. Χτυπούν οι καμπάνες. Ψέλνουν στις εκκλησιές. Τραγουδούν στους δρόμους τα παιδιά πατριωτικά τραγούδια. Ντύνεται στα γαλανόλευκα η πανώρια νύμφη της Ιωνίας και νομίζει ότι βρήκε αυτό που περίμενε με τόσο πόθο.

Μα, μόνο νομίζει. Γιατί αυτό που έζησε κείνα τα τρία χρόνια που περίμενε δεν ήταν η αληθινή λευτεριά, αλλά ένα πανηγύρι, που, σαν όλα τα πανηγύρια, γρήγορα έφτασε στο τέλος.

Και ξαπλώνεται το πανηγύρι σε όλη τη Μ. Ασία. Και προχωρά ο στρατός. Και προχωρά και όλο προχωρά. Χαίρονται οι πατριώτες και ανάβουν λαμπάδες ανάστασης. Χτυπούνε πάλι οι καμπάνες και στήνονται ξανά οι χοροί. Και όλο πάμε. Και όλο πάμε. Μα κάποτε σταματάμε!

Άλλαος ο κόσμος αφουγγάζεται τα κρυφά που σιγά-σιγά γίνονται μур-μυρητά και βοή: **Υποχωρούμε!**

Λάθος η πορεία. Λάθος η πίστη σε άπιστους φίλους συμμάχους. Λάθος το μέτρημα της δύναμης.

Λάθος. Λάθος. Λάθος. Και το πιο μεγάλο, μέσα στα μεγάλα, η διαμάχη ανάμεσα στους μεγάλους μας. Αυτό έγραψε με μεγάλα γράμματα στο πανηγύρι ΤΕΛΟΣ και στο δράμα ΑΡΧΗ. Χαμένα τα όνειρα. Χαμένες οι ελπίδες. Χαμένοι οι άνθρωποι. Χαμένη η πανέμορφη πατρίδα ΣΜΥΡΝΗ.

Ό,τι δεν μπόρεσε να κάνει το μαχαίρι των θάρσων, η ατίμωση και οι θανδαλισμοί των αγαρινών το έκανε η φωτιά. Το σατανικό σχέδιο του διαβόλεμένου ΚΕΜΑΛ. Αυτό μας ξερρίζωσε. Έσκαψε βαθειά την πατρογονική μας γη και πέταξε τις ρίζες μας. Γιατί φοβόταν. Ναι, φοβόταν! Φοβόταν ότι όσο αυτές οι ρίζες έμεναν στα χώματα εκείνα κάποτε θα θλάστιζαν και θα γεννούσαν ξανά Ελληνικούς καρπούς.

Η φτωχούλα μας μάνα Ελλάδα πονούσε βαθειά για τον κατατρεγμό των παιδιών της, μα, ήταν ανήμπορη να αλλάξει τα ύπουλα σχέδια των μεγάλων. Κείνο που μπορούσε το έκανε. Άνοιξε την αγκαλιά της και δέχτηκε με αγάπη τα θασανισμένα της παιδιά.

Ο χρόνος είναι γιατρός λένε. Και έτσι είναι. Αυτός σιγά-σιγά μαλάκωσε τον πόνο των κατατρεγμένων και ο πόθος για ζωή θέριψε τις δυνάμεις. Στη μάνα γη Ελλάδα, έπρεπε να ριζώσουν πια οι Μικρασιάτες, που τους άρπαξαν οι θάρσαροι Τούρκοι τις πατρίδες. Όμως ποτέ δεν ξέχασαν. Δεν ξεχνούν και δεν θα ξεχάσουν. Γιατί δεν πρέπει να ξεχάσουν.

Σε ένα κομμάτι αυτής της γης, νοσταλγοί ξερριζομένοι οραματίστηκαν να αναστήσουν την αγαπημένη τους πατρίδα ΣΜΥΡΝΗ. Από τον οραματισμό, όμως, μέχρι την πραγμάτωση χρειάστηκαν πολλά χρόνια και πάρα-πολλές προσπάθειες και κόποι. Η πολιτεία βοήθ' τον ιερό αυτό σκοπό παραχωρώντας μια μεγάλη ακατοίκητη έκταση στη Λεωφόρο Συγγρού που τη χρησιμοποιούσαν σαν βοσκοτόπι.

Ύστερα απ' αυτή την παραχώρηση, τα πρώτα σπίτια των νοσταλγών, ξεπρόβαλαν ένα-ένα ανάμεσα στα αγριοδάκκαθα που ή-

ταν γεμάτη όλη η περιοχή και που προορισμό είχε να γίνει μια ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ. Το καλό ήταν που οι πρώτοι που καταπιπίστηκαν με αυτή τη δημιουργία άρχισαν σωστά. Το πρώτο που έκαναν ήταν ένα περίφημο ρυμοτομικό σχέδιο, με πλατείες δρόμους, μεγάλες Πλατείες και υποχρεωτικές πρασιές και κήπους. Αλλά όλα αυτά για πολλά χρόνια μείναν μόνο σχέδια. Οι δύσβατοι χωμάτινοι δρόμοι, τα ξερά χωράφια-Πλατείες, τα χάσκοντα ρέματα και χαντάκια φέρνανε σε απελπισία τους πρώτους κατοίκους. Οι προσπάθειες όμως δε σταματούσαν και ο πόθος να φτιάξουν μια πόλη αντάξια εκείνης, που της είχαν δώσει το όνομα, έφερνε σιγά-σιγά καλά αποτελέσματα.

Θέλω, αγαπητοί μου φίλοι, να γνωρίσετε, όπως σας υποσχέθηκα, έστω και τρέχοντας νοερά, αυτά τα αποτελέσματα, που σήμερα κάνουν τον άλλοτε βοσκοτόπο, να φέρει επάξια το όνομα της αξέχαστης σκλαβωμένης πατρίδας μας ΣΜΥΡΝΗΣ.

Θα βαδίστε μαζί μου, όχι πια σε χωματόδρομους με χάσκοντα ρέματα, αλλά σε πεντακάθαρους ασφαλτοστρωμένες λεωφόρους. Θα μπορούμε στην πόλη της Νέας Σμύρνης από μια καλλιτεχνικά πλακοστρωμένη Πλατεία με καταπράσινα παρτέρια και φουντωτά δέντρα. Θα μας υποδεχτεί η σεβάσμια μορφή του Εθνομάρτυρά μας Χρυσόστομου, που ο ανδριάντας του, έργο του Σμυρναίου καλλιτέχνη Απάρτη θυμίζει σε όλους τη δράση του και το μαρτύριό του. Στη συνέχεια άλλη Πλατεία δεντροφυτεμένη με αναθήματα καλλιτεχνικά που τιμούν τη μνήμη προσώπων και τόπων που οι θάνδαλοι δε σεβάστηκαν, ούτε ξεχώρισαν από τη φοβερή καταστροφή. Το άγαλμα της ΣΜΥΡΝΑΣ, καλοντυμένης με το παιδί στην αγκαλιά, πάνω σε Ιωνική κολώνα, που θα δούμε στη συνέχεια, μπορεί να σας δημιουργήσει ερωτηματικά. Όχι μόνο αυτό αλλά και οι ογκόλιθοι που είναι τοποθετημένοι απέναντί της, με χαραγμένα επάνω ονόματα σκλαβωμένων πατρίδων.

Με αυτά, ο οραματιστής, Μικρασιάτης την καταγωγή, καλλιτέχνης Βάσος Καπάντασης, δίνει το μήνυμα που φανατικά πιστεύει. «Όχι πια θρήνος και κακομοιριά για την καταστροφή μας, αλλά παράδοση για πίστη Ξαναγυρισμού». Αυτό μηνά με την

πλούσια εμφάνιση της μνας και το καρφωμένο βλέμμα του παιδιού που κρατά στην αγκαλιά της, στα θυμητάρια που είναι χαραγμένα στα σωριασμένα λιθάρια, σαν απομεινάρια της μαύρης καταστροφής. Πρέπει να παραδώσουμε την πίστη στις νεότερες γενιές, ότι κάποτε θα δοθεί δικαιοσύνη.

Ο χώρος που έχει το προνόμιο να κρατά κοντά του τόσα μηνύματα από τις πέρα το Αιγαίο πατρίδες, ονομάστηκε Πλατεία μνημοσύνης. Είναι το πριν από λίγο καιρό δημιουργήμα του Δήμου μας, μπροστά στο μεγαλόπρεπο Μέγαρο της Εστίας που σαν κορωνίδα της Μικρασιάτικης ιδέας υψώνει το ανάστημά του. Είναι Ιωνικού ρυθμού όπως βλέπουμε. Οι κολώνες που το περιβάλλουν το μαρτυρούν. Η ζωγραφική της ζωφόρου του ιστορεί γεγονότα που συνδέονται με τη ζωή και το δράμα των σκλαβωμένων πατρίδων μας.

Ας μη περάσουμε, φίλε συνοδοιπόρε, τη φιλόξενη πόρτα της Εστίας. Ο χρόνος μας είναι λίγος και κείνα που μπορούμε να δούμε στην ΕΣΤΙΑ πάρα-πολλά.

Την προσπερνούμε με την υπόσχεση ότι η δεύτερη επίσκεψη στη Νέα Σμύρνη θα είναι μόνο γι αυτήν.

Ας συνεχίσουμε τώρα το οδοιπορικό μας στη μεγάλη Πλατεία, με την καταπράσινη δεντροστοιχία, που το όνομά της φέρνει ρίγη πικρής μνήμης.

Είναι η Πλατεία Εθνομάρτυρα Χρυσόστομου Σμύρνης. Τα καλλίγραμμα μέγαρα που την πλαισιώνουν, τα σύγχρονα εμπορικά καταστήματα και η ζωντάνια της κίνησης θα σας βεβαιώσουν ότι μπήκατε σε μια πόλη που τίποτα δεν υστερεί από το σύγχρονο πολιτισμό, αλλά που έχει όλα τα γνωρίσματα μιας άλλης πατρίδας.

Θέλω να βεβαιωθείτε γι αυτό, βλέποντας και γνωρίζοντας τα ιερά της θυμητάρια.

Από τον λίγο ανηφορικό δρόμο που θα πάμε τώρα θα αντικρύσουμε το καμάρι μας και το σύμβολό μας. Την εκκλησιά μας! Καμαρώστε την! Έγινε με τον οβολό του κόσμου και τον άσβεστο πόθο να θυμίζει για πάντα μια άλλη εκκλησιά.

Αυτή που οι αγαρινοί ξεθεμέλιωσαν από τα ιερά μας χώματα. Όπως έκαναν και στην

πατρίδα σας Κύπρο. Η εκκλησία αυτή είναι η Άγια Φωτεινή. Η Μητρόπολη παλιάς και νέας Σμύρνης.

Ο θρησκευτικός κρίκος ανάμεσα στις δυο πατρίδες. Ας ανεβούμε τα μαρμάρινα σκαλοπάτια της και ας περάσουμε με σεβασμό στην καλλιγράμμη αυτή εκκλησιά. Δίκαιο θα είναι ο θαυμασμός σας. Δίκαιο θα έχεις αν το βλέμμα σου σταματήσει στο ξυλόγλυπτο τέμπλο της. Είναι κι αυτό ένα θυμητάρι από τη μάνα Σμύρνη. Μας δόθηκε, σαν «δώρο», τι ειρωνεία, βγαλμένο από μια εκκλησιά της πατρίδας μας, τον άγιο Γιάννη.

Τους ευχαριστούμε. Ο Θεός ας τους κρίνει...

Όπως βλέπετε, οι πρώτοι οραματιστές της γέννησης μιας Νέας Σμύρνης, θέλησαν να δώσουν πραγματικά την πνοή κι αν ήταν δυνατόν και τον παλμό, της πατρίδας που άφησαν πίσω σκλάβια των Τούρκων. Δεν της έδωσαν μόνο το όνομα, αλλά ζήτησαν με πραγματική πατριδολατρεία να την στολίσουν με ότι σημάδεψε την πορεία της ζωής της.

Άρχισαν από την εκκλησία της Αγίας Φωτεινής και σαν φιλόστοργη μάνα της χάρισαν όλα τα καλούδια που θα την έκαναν να μοιάζει με κείνη που δεν ήθελαν ποτέ να ξεχάσουν.

Θέλεις να δεις, φίλε επισκέπτη, ακόμη λίγα από τα λαμπρά αυτά στολίδια; Ασφαλώς και θες.

Ας πάρουμε λοιπόν αυτόν τον πλατύ ασφαλτοστρωμένο δρόμο. Δεν είναι ανηφορικός αυτός. Μπορεί να έγινε επίτηδες τόσο ίσιος για να διαβάζεται από μακριά η μεγάλη πινακίδα που γράφει: ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ Α.Ο.

Ναι κι αυτός κοντά της. Κι αυτός προσφυγάκι από την αξέχαστη πατρίδα Σμύρνη. Το όνομα του και μόνο είναι ικανό να φέρει αξέχαστες εικόνες από τη ζωή της αγαπημένης πατρίδας. Τώρα στη Νέα Σμύρνη το ωραίο του γήπεδο και τα νειάτα που συγκεντρώνονται σ' αυτό, για όλα τα αθλήματα, φτιάχνουν μια ακόμη αλυσίδα των παλιών μετων νεών.

Μα, δεν είναι η μοναδική, αυτού του είδους αλυσίδα, στον τόπο που σήμερα

προσπαθώ να σας γνωρίσω. Υπάρχουν ακόμη μερικές κληρονομίες, από μάνα σε κόρη, που με περηφάνεια τις μετράνε παλιοί και νέοι. Είναι τα τρία μας Σχολεία που στο όνομά τους έχουν γραφτεί πολλές υποθήκες για να κρατηθούν ψηλά και να λάμπουν όπως κάποτε λάμπανε στην Ανατολή τα Σχολεία με αυτό το όνομα. Πόση νοσταλγία νοιώθει, ο ασηρομάλλης πια Σμυρνιός όταν διαβάζει στην νταμπέλα του Σχολείου «ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΣΜΥΡΝΗΣ» και πόσες αναμνήσεις ξυπνούν στις ώριμες Μικρασιάτισσες όταν νοιώθουν ότι ξαναζούν στα αγαπημένα τους Σχολεία: ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟ ΣΜΥΡΝΗΣ και ΟΜΟΙΡΕΙΟ...

Όλα τούτα τα ατίμητα θυμητάρια στολίζουν τη Νέα μας Σμύρνη και παρηγορούν τους ξερριζομένους γι' αυτά που χάσανε. Ακόμη τα ίδια γίνονται παράδοση για συνέχιση και στήριγμα κάποιας ελπίδας.

Αυτοί που σκοπό τους είχαν, και έχουν, να αναστήσουν στην Ελληνική γη την πατρίδα που μας στέρησαν, προσπάθησαν να συγκεντρώσουν αυτά που συνεχώς μας την θυμίζουν. Όλοι ομολογούν ότι οι προσπάθειες πέτυχαν. Οι ίδιοι όμως δεν είναι απόλυτα ικανοποιημένοι. Θέλουν ακόμη κάτι που θα συμπληρώσει την εικόνα. Θέλουν τη θάλασσα! Όχι βέβαια η θάλασσα να έρθει στη Ν. Σμύρνη, αλλά η Νέα Σμύρνη να φτάσει σ' αυτή.

Αυτό είναι ένα από τα όνειρα του Προέδρου της Εστίας κ. ΠΑΝΤΕΛΗ ΣΕΡΕΦΟΓΛΟΥ και αγωνίζεται για την πραγμάτωσή του, με την πολύτιμη βοήθεια του ακάματου Δήμαρχου Ν.Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΜΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗ.

Ελπίζουμε και ευχόμαστε να γίνει και αυτό, όπως και τόσα άλλα δύσκολα έργα και στην επόμενη φορά, ο περίπατος που θα κάνουμε φίλοι μου, να μην είναι μόνο νοερά, αλλά να σεργιανίσουμε και σε μια όμορφη παράλια, το Και όπως το λέγανε στην αξέχαστη Σμύρνη.

Δεν ξέρω, αγαπημένοι φίλοι, αν τα κατάφερα να σας ξεναγήσω καλά, όπως επιθυμούσα, στην παλιά και στη Νέα μου πατρίδα, αλλά προσπάθησα. Πριν σας αφήσω, θέλω να ευχηθώ, από μέσα από την καρδιά

μου, στις σκλαθωμένες μας πατρίδες καλή λευτεριά και σ όλους τους ξερριζομένους πίστη και ελπίδα για ξαναγυρισμό.

Καλλιόπη Κολιοπούλου-Γρίβα. Γεννήθηκε στη Σμύρνη στη συνοικία της Αγίας Κατερίνας. Μεγάλωσε και σπούδασε στην Αθήνα.

Η προσφορά της στα γράμματα αρχίζει από το 1930 με δημοσιεύσεις στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο.

Εξέδωσε σειρά βιβλίων: Μυθιστορήματα, Λαογραφικά της Σμύρνης, Ιστορικό δοκίμιο «ΙΩΝΙΚΟ 1821» για την συμβολή των Ιώνων στο ξεσηκωμό του 1821. Βιογραφικό «Ουρανία Λουκά» διευθύντρια του Κεντρικού Παρθεναγωγείου Σμύρνης που τιμητικά εξέδωσε η Ένωση Σμυρναίων. Κοινωνικά διηγήματα, Συλλογή χιουμοριστικών διηγημάτων. Ιστορικό δοκίμιο -Σελίδες Ιστορίας οι δρόμοι της Νέας Σμύρνης Τόμος Α και Β. Αφηγηματικό -μάννα γη- με παρουσίαση των αρχαίων μνημείων των Αθηνών. Συλλογή ποιημάτων-εικόνων για τα 60 χρόνια του ξεριζωμού από την πατρίδα της τη Σμύρνη. Ιστορικό δοκίμιο «ΠΛΑΚΑ» περπατώντας στα δρομάκια μαθαίνουμε την ιστορία τους - για τα 150 χρόνια της Αθήνας σαν πρωτεύουσας.

Έτυχε των πιο κάτω διακρίσεων για τις εργασίες της: Για το βιβλίο «ΘΥΜΑΣΑΙ» βραβείο Εστίας Ν. Σμύρνης και έπαινο Αρωνείου επάθλου Ενώσεως Σμυρναίων. Για το βιβλίο «ΙΩΝΙΚΟ 21» χρυσούν μετάλλιο από την Αρχαιολογική Εταιρεία Ελλάδος και βραβείο με χρηματικό έπαθλο δια-

γωνισμού Εστίας Σμύρνης. Για το βιβλίο Σκαλίζοντας τη... χρυσούν μετάλλιο Γαλλικής Ακαδημίας. Για το βιβλίο «ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ» Α' βραβείο Εστίας Ν. Σμύρνης. Το κείμενο του βιβλίου αυτού -Έθιμα της Σμύρνης- παρουσίασε σε διασκευασμένα επεισόδια, ημίωρα, επί 20 μέρες το 2ο πρόγραμμα του ραδιοφώνου της ΕΡΤ.

Οι δυο τόμοι «Σελίδες Ιστορίας, οι Δρόμοι της Ν. Σμύρνης», τιμητικά εκδόθηκαν από το Δήμο Ν. Σμύρνης.

Τέλος για το βιβλίο «ΠΛΑΚΑ» 1984, τιμήθηκε από το Δήμο Αθηναίων, με χρυσούν μετάλλιο, σε ειδική τελετή για τους συγγραφείς που συνετέλεσαν στον εορτασμό των 150 χρόνων της Αθήνας.

Για όλη τούτη την πνευματική της εργασία, το υπουργείο Πολιτισμού από το 1981 την καταξίωσε με την ισόβια τιμητική σύνταξη των λογοτεχνών.

Στον κοινωνικό τομέα προσφέρει αφίλοκερδώς τις υπηρεσίες της από πολλά χρόνια σε διάφορους πνευματικούς και προσφυγικούς φορείς.

Ήδη από το 1970 βρίσκεται στο Συμβούλιο της Εστίας Ν. Σμύρνης, στη θέση της Ταμείου και σαν αντιπρόσωπος της στην Συντονιστική Επιτροπή Προσφυγικών Σωματείων, εξελέγηκε από το Προσφυγικό Συνέδριο στη Θεσσαλονίκη, μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της Ομοσπονδίας.